

KORONA VIRUS YOKI COVID-19.

Siyob Abu Ali ibn Sino nomidagi Jamoat salomatligi texnikumi
Namozova Umida Abdurafiq qizi
Umarova Ra'nogul Olim qizi
Ravshanova Kumushbibi Qobil qizi

Kalitso'zlar: korona verus, toj, coved-19, PCR, patogen nafas, antivirus, pnevmaniya, infeksiya, Uxan, Xitoy.

Korona virus kasalligi birinchi marta kasal odamdan 1965- yillar ajratilgan. Tarkibiy xususiyatlari tufayli “korona” yani “toj” nomini oldi u tojga o'xshash shoxlarga ega. O'shandan beri olimlar uning 40 turini allaqachon ikkita oilaga birlashtirilganligini tasvirlab berishgan . Ushbu viruslar doimo odamlarning orasida bo'lgan ular mushuklarda, itlarda cho'chqalarda sigirlarda va boshqa sutemizuvchilarda , shuningdek qushlarda uchraydi.

Korona virus kasalligi

Xitoyning Uxan shahrida 2019-yil COVID-19 yangi korona virusi tarqaldi. 2019-yil dekabr oyida shifokorlar u kasalikni mahalliy baliq bozorida ishlaydigan pnevmoniya bilan kasallangan odamdan ajratib olishdi. Kasalikning dastlabki barcha holatlari baliq bozori bilan bog'liq bo'lgan odamlarda aniqlandi . Yangi patogen nafas olish tizimining kasalliklarini keltirib chiqaradi. Ko'pgina bemorlarda o'ta-o'tkir qisishi sindromi o'pka alveolarining yo'q qilinishi rivojlanib o'limga olib keldi.

Aniq tashxis PCR testi bilan aniqlanadi . Yangi xitoylik korona virusni davolashning o'ziga xos usuli yo'q, ammo shifokorlar eng so'nggi keng spektrli antivirus vositalarining samaradorligini sinovdan o'tkazmoqda, chunki ular MERS-COV infeksiyasida hayvonlarda o'tkazilgan tajribalarda yaxshi natijalarni ko'rsatilar.

Korona virus kasalligi tarqalish yo'llari:

- Havo orqali
- Chang orqli
- Nafas –og'iz-yo'li orqali
- To'g'ridan-to'g'ri aloqa orqali

Nafas olish kasalliklari va pnevmaniya bilan bir qatorda patogenlar gastroenteritni keltirib chiqarishi mumkin, ammo bu juda kam hollarda bo'ladi. Havoda ular o'z faolligini 8-10 soat suvda 9 kungacha saqlab turadilar. Ular -70C gacha sovuqqa bardosh bera oladilar ammo 15 daqiqada davomida ultrabinafsha nurlari ta'sirida va organic birikmalar ta'sirida bir necha daqiqadan so'ng kasalik keltirib chiqaradigan xususiyatlarini yo'qotadilar.

+56C haroratda viruslar 10 daqiqada nobud bo'ldi.

Kasalik oddiy shamollashdan boshlanadi, bemorda yo'tal bosh og'rig'i , umumiy zaiflik paydo bo'ladi . Keyin harorat keskin ko'tariladi, yo'tal kuchayadi, nafas qisilishi paydo bo'ladi, 8-9 kun va undan oldinroq o'pkaning shkaslanishiga olib keladigan o'tkir nafas qisilishi sindromi rivojlanadi. Korona virusga chalingan bemorlarning oz qismida yuqori nafas yo'llarining infeksiyasi belgilari kuzatilgan burun oqishi, aksirish, tomoq og'rig'i hid bilmaslik, tam bilmaslik.

Korona virusni davolash:

Bemor izolyatsiya qilingan joyda yoki alohida xonaga bo'lishi kerak . Xona derazalarini ochib muntazam ravishda shamollatib turish zarur. Bemor bor xonaga kirganda niqob taqish kerak, qo'larni tez tez sovunlab yuvish kerak . Agar surunkali kasalikka chalingan bo'lsa u dori darmonlarni qabul qilishni davom etirish kerak . Isitma va og'riqlar bo'lganda vrach nazoratiga olinish kerak.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. "Hamshiralik ishi" T.Yu. Umarova , I.A.
2. "Hamshiralik ishi asoslari" E.Y. Qosimov